

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO

PRZEDPŁATA:

ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 Tal.

INSERATY:

1 Sgr. 3 Feń. od wiersza na 1 szerokości
przyjmują się tylko w Expedycji.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamiński w Poznaniu

Telegraficzna wiadomość Gaz. W. Ks. Poznań.

Londyn, 8 Listop. — Z Nowego Jorku donoszą pod d. 27 Paźdz., że generał Beauregard objął dowództwo nad armią zachodniopółnocniową. Konfederaci pochlebiają sobie, że generała Shermana wyprą z Atlanty. Gubernatorowie konfederaccy zalecają na mocy konwencji wytrwać na drodze obranej w używaniu murzynów do służby publicznej.

Berlin, 6 Listop. — Najj. Pan wrócił wczoraj wieczorem z Letzlingen. Również z tamąd wrócił wczoraj wieczorem cesarz rosyjski do Berlina.

Berlin, 7 Listop. — Jeszcze raz zwracamy uwagę na pólurzędowy artykuł N. Allg. Ztg, który skreśla bardzo wyraźnie zapatrywanie się rządu na tymczasowe urządzenie stosunków holsztyńskich. Artykuł ten brzmi jak następuje: z ratyfikacją traktatu pokojowego z d. 30 Paźdz. r. b. Prusy i Austria stały się prawnymi następcami korony duńskiej w księstwach Szlezewiku i Holsztynie i Lauenburgu.

Reprezentować więc mają 1) te terytoria pod względem prawa narodów wobec zagranicy; 2) księstwa Holsztyn i Lauenburg wobec związku niemieckiego, tudzież 3) obejmują obowiązki rządowe i prawa względnie do mieszkańców tychże księstw. Obowiązkiem jest przeto czterech rządów egzekucyjnych w skutek zasług nowych stosunków prawnych donieść związkowi, że egzekucja niema przedmiotu. Wojsko saskie i hanowerskie, które wedle układu między rządami egzekucyjnymi za potwierdzeniem związku wkroczyły do księstw niemieckich celem zniweczenia możliwego oporu ze strony Danii, lub w danym przypadku przywrócenia porządku, niemają prawa pozostania w Holsztynie i Lauenburgu od czasu zawarcia pokoju. Wedle artykułu 13 ordynacji egzekucyjnej z d. 3 Sierpnia 1820 musi nastąpić zniesienie uchwały egzekucyjnej związku z dnia 1 Paźdz. r. z. i ustąpienie niezwłoczne z państwa egzekucyjnego obłożonego.

Wedle tego nie zasługuje na żadną wiarę telegraficzne doniesienie frankfurckiej gazety pocztowej z Wiednia, że Prusy gotowe są przyjąć uchwałę bundestagową względem obsadzenia Holsztynu na spółkę z wojskami związkowymi pod nowym tytułem prawnym zainteresowanego związku w uregulowaniu kwestyi sukcesyjnej. Owszem zgoda co do tego jeszcze nie nastąpiła pomiędzy obu wielkimi mocarstwami niemieckimi i prawdziwszą zdaje się być rzeczą to co inne dzienniki podają, że Austria dotąd wzbraniała się podać wspólnie z Prusami wniosek do bundestagu o ustąpienie z Holsztynu. To pewna, że w tej mierze toczące się układy, rozstrzygną o dalszym trwaniu sprzymierza prusko-austriackiego. Położenie wzajemne stosunków spowodowało hr. Mensdorffa Pouilly do zawezwania posła austriackiego w Berlinie hr. Karoly do Wiednia, a z drugiej strony do zawezwania posła pruskiego w Wiedniu do Berlina za urlopem.

— Mówią ze książę Fryderyk Karol pruski przeznaczony jest na wielkorządcę księstw.

— N. d. Allg. Ztg mówi, że Prusy, Austria i Holsztyn niemogą płacić kosztów utrzymania wojsk sasko-hanowerskich w Holsztynie, skoro te wojska znalazły się przypadkiem na terytorium będącym własnością Austrii i Prus. Niech się o to z nimi inne państwa niemieckie układają.

— Neue freie Presse austriacka sądzi, że jeżeliby pokój europejski miał zostać zagrożonym, usposobienie spowodowane zjazdem niemiejskim byłoby tego rodzaju, że niezadowolenie obu cesarzy ze spotkania niemiejskiego prędzejby mogło zagrażać pokojowi, aniżeli niebezpieczeństwo o przyjaźni rosyjsko-francuskiej.

Berlin, 3 Listopada. — Sąd stanu. Sprawa przeciw Polakom.

Z małym wyjątkiem wszyscy obżałowani przybyli już do Berlina i zasiadają na miejscach swych w sali posiedzeń. Zagaiwszy posiedzenie o godz. 9, rozpoczyna prezes Büchtemann badania obżałowanego Juliusza Au (lat 22) syna radcy miejskiego w Poznaniu, aresztowanego w r. z. w domu rodziców jako podejrzanego, iż zamierzał wziąć udział w organizowaniu nowych oddziałów powstańczych. Z różnych papierów znalezionych w mieszkaniu obżałowanego wnioskuje oskarżenie, iż tenże ma skłonność do narodowo polskich agitacji. W piśmie

wydawanem przez młodzież szkolną, do której obżałowany należał, pod nazwą »Jeszcze Polska nie zginęła« zamieszczone były artykuły, które wszystkie starały się wykazać, że Polska dłużej więzów niewoli znosić nie może. W pugilaresie obżałowanego znaleziono podobno notatki, które podejrzenie prokuratury potwierdzają. Obżałowany przeczy zarzutom, dowodząc, że owo pismo wydawane przez młodzież szkolną było raczej zabawą i ćwiczeniem w stylu, nie zaś pismem politycznej doniosłości; że wreszcie notatki w pugilaresie żadnego nie miały związku z powstaniem w Królestwie Polskiem, osoby zaś w nich wymienione w większej części wcale nie istnieją.

Właściciel dóbr Władysław Zawadzki (lat 28) z Suków, miał także wedle oskarżenia brać udział w zbrodniczych zamiarach. W Listopadzie 1863 r. gościli u obżałowanego leśniczy Filip Dabiński i Gosławski, z których pierwszy miał przy sobie patent na oficera wydany przez komitet wielkopolski drugi już w oddziale Fauchaux'ge jako oficer był czynnym. Przy rewizji odbytej w Sukowach 12 Listopada r. z. znaleziono w ulu kilka wojskowych płaszy, tornistrów i t. p. Pomiędzy notatkami w pugilaresie p. Au znajdują się podobno wymienieni po nazwisku pan Zawadzki i jego służebni, jako kandydaci na ochotników do nowo tworzyć się mającego oddziału — tak przynajmniej utrzymuje oskarżenie. Obżałowany przeczy zarzutom i oświadcza, że o przedmiotach zachowanych w ulu wcale nie wiedział.

Obżał. Połczyński: Nazywam się Walenty Połczyński, urodziłem się w r. 1833, odwiedzałem gimnazjum w Bydgoszczy, następnie szkołę rektorską w Wągrowcu, poczem kształciłem się prywatnie. We wojsku nie służyłem. Karany byłem grzywnami 5 tal. za przekroczenie prawa o polowaniu. Po śmierci moich rodziców objąłem dzierzwę dóbr Slesina; dzierżawa kończyła się dnia 1 Lipca rb. Dnia 23 Grudnia r. z. odnowiłem kontrakt dzierżawy z dziedzicem tychże dóbr. W Styczniu aresztowano mnie po drugi raz i przywieziono do Hausvoigtei. Kilka tygodni po moim uwięzieniu, czując się całkiem niewinnym, wręczyłem panu radcy kamergerychtu Krügerowi wniosek prosząc o moje uwolnienie, w najgorszym razie za kaucją. Pomimo mojej niewinności nie wypuszczono mnie z więzienia. Ponieważ osobiście gospodarować nie mogłem, musiałem przeto dziedzica zawiadomić, iż dzierżawy dłużej zatrzymać nie mogę, i ztąd poniosłem znaczne materialne straty. Komuż to mam do zawdzięczenia? Jedyne nieprawemu postępowaniu pp. Krügera i Adlunga. Winiem oświadczyć wobec sądu i w obec publiczności, że mnie bez powodu aresztowano; nie mogę sobie tego inaczej wytłumaczyć, jak że jedynie osobiste zapatrywania się pp. Krügera i Adlunga ich do tego kroku spowodowały.

Prezes: »Przejdźmy pojedyncze punkta oskarżenia a pokaże się, jaki był właściwy powód do aresztowania.«

Obżał.: »Upraszam p. prezesa o pozwolenie mi wyświecenia wszystkiego, co mnie spotkało.«

Prezes: »Przejdźmy oskarżenie podług porządku.«

Obżał.: »Zanim przejdę do oskarżenia samego, chciałbym wynurzyć moje przekonanie jakie powziąłem. Podczas 18 miesięcznego uwięzienia mnie nabrałem tego przekonania: że pozbawienie wolności nie od sprawiedliwości zależy, lecz od złej woli urzędników.«

Prezes: »Na ekspektoracye podobne nie mogę pozwolić, dopóki się pan nie oświadczy co do oskarżenia, ażeby być w stanie osądzić, o ile zarzuty pańskie, któremi obsypujesz p. naczelnego prokuratora i sędziego śledczego uzasadnione są lub nie. Zechciej zatem pan nasamprzód na oskarżenie odpowiedzieć. Zarzucono nasamprzód panu, żeś jest w podejrzeniu, iż byłeś komisarzem wojennym na powiat bydgoski.«

Obżał.: »Nasamprzód chcę się uniewinnić co do tych zarzutów, któremi mnie p. landrat obsypał. Oskarżenie moje rozpoczyna się sprawozdaniem przesłanem przez p. landrata. Sprawozdanie to utrzymuje, że jestem gorliwym Polakiem, lecz przytem obdłużonym i lekkomyślnym.«

»Co do punktu pierwszego, że jestem gorliwym Polakiem, żadnej wartości nie przypisuje sądowi p. landrata. Nie chcę tu przytaczać świadectw komisarzy obwodowych lub innych urzędników, ażeby udowodnić, że byłem umiarkowanym Polakiem. Przeciwnie wyznaję, iż jestem gorliwym Polakiem i nadal nim pozostanę.«

»Co do 2go i 3go zarzutu — napisałem list do p. landrata i zawezwałem go, ażeby złożył dowody co do mojej lekkomyślności i moich dłu-

gów, i zwróciłem jego uwagę na to, że sędzia mając dowody pod ręką, będzie w stanie wedle tych dowodów wyrok wydać. List ten, jak wszystkie inne listy przechodził przez komisję śledczą. Komisja ta zwróciła mi list ten przez asesora Letochę, który mi oświadczył, że mi nie wolno podobnych listów do landrata pisywać. Jako więzień i taką odpowiedź przyjął musiałem. Trudności, jakie zaraz z początku napotkałem, przekonały mnie, iż niczego nie dopnę. Oświadczam zatem wobec wysokiego sądu i w obec współoskarzonych, że, skoro tylko wolność moją osiągnę, z panem landratem się porozumiem, a rezultat porozumienia się pismach publicznych ogłoszę. Jeżeliby przecież sprawozdanie p. landrata na sprawę samą niekorzystnie wypłynąć miało, upraszam p. prezesa o zapoznanie landrata dotąd, i aby tutaj dowody orzeczenia swego złożył. Król. prokuratorzy pozwalam się zapytać, jaki ma związek obdłużenie moje i moja lekkomyślność z obecnym procesem. (Dal. c. nast.)

Królestwo Polskie.

W nocy 30 Paźdź. umarł w Warszawie Kazimierz Trębicki tajny radca, senator i prezes komisji emerytalnej, licząc lat 68.

— W tych czasach odnowiono w Warszawie kościół katedralny św. Jana, przyczem zmieniono oświetlenie zbyt skąpe obok wielkiego ołtarza, które niedozwalało rozpoznać obrazu w tym ołtarzu umieszczonego. Obraz ten zdjęto niedawno i odczyszczony, przedstawia Matkę Boską z Dzieciątkiem, a po bokach ś. Jana Chrzciciela i ś. Stanisława biskupa. Malował go z polecenia króla Zygmunta III w r. 1612. Palma Giovine (Jakób) tak zwany dla wyróżnienia go od stryja jego Palma Vecchio. Układ obrazu przypomina Madonnę di Foligno Rafaela. W r. 1807 Francuzi zabrali ten obraz do Paryża do muzeum napoleońskiego, a w miejscu jego Marcelli Bacciarelli umieścił kopię jego; dopiero w r. 1815 zwrócony został i umieszczony napowrót w ołtarzu.

Anglia.

London, 5 Listop. — Dzienniki angielskie krytykują sprawozdanie nowego ministerstwa hiszpańskiego o wychowaniu wojennem 7 letniego księcia Austurii, następcy tronu hiszpańskiego. Times o tem mówi: od wieków rozumiano, że losy narodów zawisły od charakteru królów. Bosuet i Fenelon sądzili, że dosyć się przysłużyli dla szczęścia ludzkości skoro dali naukę królom, że są odpowiedzialni Bogu i udzielonej sobie przez niego nieograniczonej władzy powinni na dobre cele używać. Dziś uznaje świat, że narody niesą dostatecznie opatrzone, jeżeli nie posiadają mocy utrzymania praw swoich. Teoria ojcowskiego rządu znika nawet w kraju religii i lojalności. Sprawozdanie Narvaeza tak jest wolne od doktryn legitymistycznych, jak tego sobie tylko życzyć może najzapaleńszy liberalista. Wychodzi z zasady że następca tronu powołanym jest do trudnego zadania, które wymaga nadzwyczajnych nateżeń i dla tego potrzeba zbawiennej dla niego karności. Narvaez i jego koledzy nie należą do tych, którzy się spodziewają powszechnego pokoju. Hiszpania lubo nie ma ochoty do wojen europejskich, ale ma zachcianki w Ameryce i na St. Domingo, i na małe wojny w Peru i t. d. Niema więc znaczenia to sprawozdanie, bo nie wychodzi z pod pióra jakiegoś ministra francuskiego. Dla tego też nie obudza obawy. Żałować przecie trzeba, że się zanosi na wychowanie, jakie zwykli odbierać książęta na stałym lądzie, które zawisło na sztuce wojennej, jako umiejętności jedynie godnej przyszłego monarchy.

Wiadomości rozmaite.

— Od roku mieszkał w Wrocławiu młody jakiś mężczyzna zameldowany, jakoby słuchacz uniwersytetu. Kobieta, u której najął on mieszkanie zadowolona była z jego cichego zachowywania się. Dziwiło ją tylko to, że ów student nigdy nie uczęszcza na wykłady, lecz po całych dniach siedzi w domu, wieczorami dopiero wychodzi i wtedy najczęściej do teatru lub do jakiego lokalu publicznego, z nikim się nie zna i nikt nigdy o niego nie pyta, żyje dobrze, czasami zaś wyjeżdża na dni kilka, a wtedy zamyka swój pokój i nie zostawia klucza u właścicielki jak to czynią studenci u tych co im podnajmują mieszkanie. Jak się to stało, nie umiemy dziś jeszcze dzienniki wrocławskie wyjaśnić, że w d. 12. z. m. o 9tej wieczór policja aresztowała owego mniemanego studenta w jego mieszkaniu, przy czem właścicielka tyle tylko się dowiedziała, że jest to urzędnik skarbowy z Galicji, który ogromne pieniądze przeniósł

i znikł bez śladu, a od roku szukano go nadaremnie w Paryżu, Londynie i t. d., gdy tymczasem był on o wiele bliżej. Nazwiska jego nie podają dziś jeszcze dzienniki, ale zapewne będzie to Krzyszkowski, który się przed dawniejszym czasem dopuścił wielkich przemieszkań.

— Nie ulega wątpliwości według Nordd. allg. Ztg., że obie książeczki brazylijskie wybrały sobie mężów. Są nimi książęta z domów orleańskiego i koburskiego, którzy ostatnim parowcem dnia 2. września stanęli w Rio Janeiro. Urzędowy dziennik pruski nie chce jednak przez dyskrecję (!) wymienić ich nazwisk. Wiadomo zaś, że przybyli do Brazylii Ludwik hrabia d'Eu, starszy syn księcia Nemours a wnuk króla Ludwika Filipa, liczący lat 22½, i książę August Koburski, drugi syn księcia Augusta i Klementyny Orleańskiej, a zatem także wnuk Ludwika Filipa przez matkę, liczący lat 19. Hrabia d'Eu ma poślubić księżniczkę Izabellę 18letnią następczynię tronu brazylijskiego, a książę koburski księżniczkę Leopoldynę 17letnią. Jedna ciotka księżniczki jest za księciem Joinville, także księciem orleańskim.

— Jeden z świeżo wybudowanych statków francuzkich otrzymał nazwę »Volta«, na cześć słynnego wynalazcy stosu elektrycznego, jego nazwisko noszącego. Volta urodził się 1745 r., umarł w r. 1827, wynalazek zaś jego datuje się od r. 1794, lecz dopiero stał się głośnym w Paryżu w r. 1801, kiedy go pierwszy Konsul powołał i ozdobił złotym medalem Instytutu, a później mianował go Hrabą i Senatorem Królestwa Włoskiego, i jego pierwszego własnoręcznie zapisał na liście członków Instytutu Włoskiego. Napoleon I. przewidywał ważne zasługi, jakie ten wynalazek odda społeczeństwu i wyznaczył nagrodę za najlepsze jego zastosowanie. Napoleon III, idąc w ślady swego Stryja podobną wyznaczył nagrodę, którą otrzymał Hanowczyk Ruhmkorff w ilości 50,000 fr. Obecnie taka sama nagroda przeznaczoną zostanie r. 1869 znowu za najlepsze zastosowanie elektryczności.

— W Wiedniu zaczynają wprowadzać ogrzewanie mieszkań gazem, szczególnie zaś lokali przeznaczonych na kupieckie kantory, gdzie idzie o to, aby piec jak najmniej zajmował miejsca, i gdzie można się obyć bez składu na paliwo. Na tę zimę w stu lokalach zaprowadzono opał gazem. Tamtejsze dzienniki utrzymują, że na godzinę wypala się za 4 centy gazu i to wystarczy na ogrzanie dość obszernego pokoju.

— Z Dynaburga budują kolej żelazną do Witebska przez Połock, której długość wynosić będzie 34 i pół mili. Roboty ziemne rozpoczęte d. 18. Lipca r. b. posunięte zostały od Dynaburga do wsi Kraśnej na przestrzeni 3 mil przeszło. Do dnia 1. Listopada roku przyszłego roboty mają być ukończone do Połocka. Relsy i inne potrzebne przemyoty dostawione będą z Rygi koleją żelazną do Dynaburga. Kolej tę buduje stowarzyszenie angielskie.

Królewska loterya.

Berlin, 7 Listopada. — W ukończonem dziś ciągnięciu 4 klasy 130 król. klasycznej loteryi padły 3 wygrane po 5000 tal. na nra. 35,027. 57,540 i 91,274.

2 wygrane po 2000 tal. na nra 18,067 i 35,789.

43 wygrane po 1000 tal. na nra 298. 1689. 1841. 3280. 3720. 5145. 8164. 12,164. 13,184. 19,680. 19,997. 21,457. 26,816. 28,298. 32,644. 35,940. 37,311. 39,213. 44,026. 44,649. 46,351. 46,557. 48,445. 56,793. 57,326. 57,966. 58,976. 60,397. 61,579. 64,136. 66,470. 66,983. 68,021. 68,025. 76,576. 78,161. 82,028. 85,649. 87,203. 88,901. 90,987. 91,523. i 93,723.

42 wygrane po 500 tal. na nra 566. 1285. 3202. 3359. 5450. 5531. 10,871. 12,247. 12,992. 15,944. 16,339. 17,585. 20,613. 26,324. 28,262. 29,193. 32,687. 37,775. 40,320. 42,862. 45,613. 46,074. 46,115. 47,623. 54,499. 56,660. 58,371. 61,735. 63,407. 64,852. 71,860. 72,210. 72,542. 77,144. 77,555. 79,877. 81,457. 82,628. 82,953. 83,151. 91,638. i 92,107.

56 wygrane po 200 tal. na nra 993. 3862. 9329. 11,787. 12,273. 15,219. 16,292. 17,150. 18,413. 18,790. 18,884. 19,293. 19,517. 20,491. 22,941. 25,401. 26,118. 27,418. 27,447. 27,467. 27,602. 28,342. 30,728. 31,894. 34,120. 34,410. 36,214. 39,627. 40,846. 43,099. 44,009. 44,898. 48,021. 49,302. 49,967. 51,688. 55,205. 55,636. 56,372. 57,498. 60,892. 62,241. 62,627. 65,391. 66,495. 67,297. 67,581. 68,181. 70,006. 70,029. 80,060. 80,149. 80,780. 82,524. 85,675 i 93,785.

Wiadomości handlowe.

Berlin, 7. Listopada.

Pszenica 46—59 tal.

Żyto na Listopad i Listopad Grudzień 33½ do ¾ tal., na Grudzień Styczeń 34¾ tal., na wiosnę 34¾—¾ tal., na Maj Czerwiec 36 tal., na Czerwiec Lipiec 36¾ tal.

Jęczmień wielki i mały 27—33 tal.

Groch do gotowania 46—50 tal.

Groch na pastwę 46—50 tal.

Rzep zimowy 93 tal.

Olój rzepiowy na Listopad i Listopad Grudzień 12—11½ tal., na Grudzień Styczeń 12½ do ⅛ tal., na Styczeń Luty 12½ tal., na Kwiecień Maj 12½ tal., na Maj Czerwiec 13 do 12½ tal.

Olój lniany 12¾ tal.

Okowita na Listopad i Listopad Grudzień 13½—⅛ tal., na Grudzień Styczeń 13½ tal., na Styczeń Luty 13½—¼ tal., na Kwiecień Maj 13½—⅛ tal., na Maj Czerwiec 14½—⅛ tal., na Czerwiec Lipiec 14½ do ½ tal.

Kurs giełdy Berlińskiej.

Dnia 7. Listopada 1864.	Sto- pa pCt.	Na pr. kuran	
		papie- rami.	gotowi- zna.
Pożyczka rządowa dobrowolna	4½	101¼	—
„ z roku 1859	4½	—	105½
„ z roku 1856	4½	—	101¾
„ z roku 1853	4	—	96½
Oblig. długu skarbowego	3½	—	90
dito Marchii Elektoralnej i Nowej	3½	—	88
dito miasta Berlina	4½	—	102
dito „	3½	—	86¾
Listy zastawne Marchii Elekt. i Nowej	3½	—	86¾
dito dito	4	—	93
dito Pruss Wschodnich	3½	—	83¾
dito Pomorskie	3½	—	86¾
dito dito	4	98¾	—
dito W. X. Poznańskiego	4	—	—
dito W. X. Poznańskiego	3½	—	—
dito W. X. Pozn. (nowe)	4	—	94¾
dito Śląskie	3½	—	91
dito Pruss Zachodnich	3½	—	83½
Bilety rentowe Poznańskie	4	—	94½
Obligacje miejskie II. Em. Pozn.	4	—	—
Obligacje prowincyjne Poznańskie	5	—	—
Papiery banku prow. Poznańskiego	—	—	96¾
Louisdory	—	—	110½
Akeye kolei żelazn. Starogr. Pozn.	4	—	97½

Od Solitera

leczy bez bólesci i niebezpieczeństwa w 2 godzinach Dr. **Bloch** w Wiedniu, przy Praterstrasse pod Nr. 20. Lekarstwo z przepisem zostanie przesłane z apteki. Blizszą wiadomość można zasięgnąć listownie.

Stowarzyszenie kupieckie w Poznaniu.

Zgromadzenie dnia 8. Listopada 1864.

Żyto (wępel po 25 szefli) słabo. Na Listopad 29½ pien. ¾ list., na Listopad Grudzień 29½ pien. ¾ list., na Grudzień Styczeń 1865 30 list., na Styczeń Luty 30½ list., na Luty Marzec 30½ list., na wiosnę 31¼ list. ¼ pien.

Okowita (beczka 8000 proc. Trallesa) polepsza się. Wypowiedziano 18,000 kwart. Na Listopad 12½ pien., na Grudzień 12½ pien., na Styczeń 1865 12½ list., na Luty 12½ pien., na Marzec 12½ pien., na Kwiecień 12½ pien.